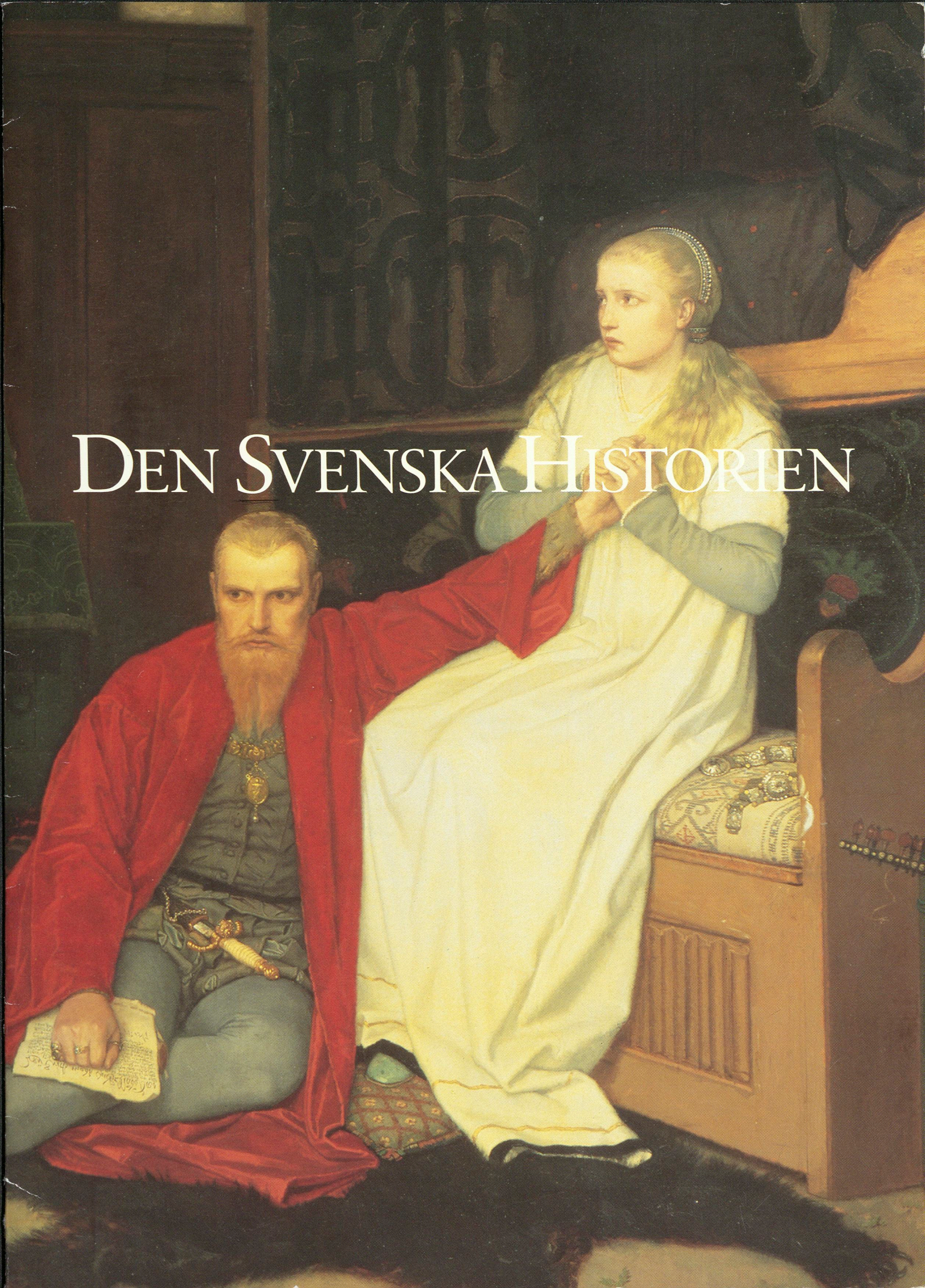

Den Svenska Historien

N:M:s vägleder

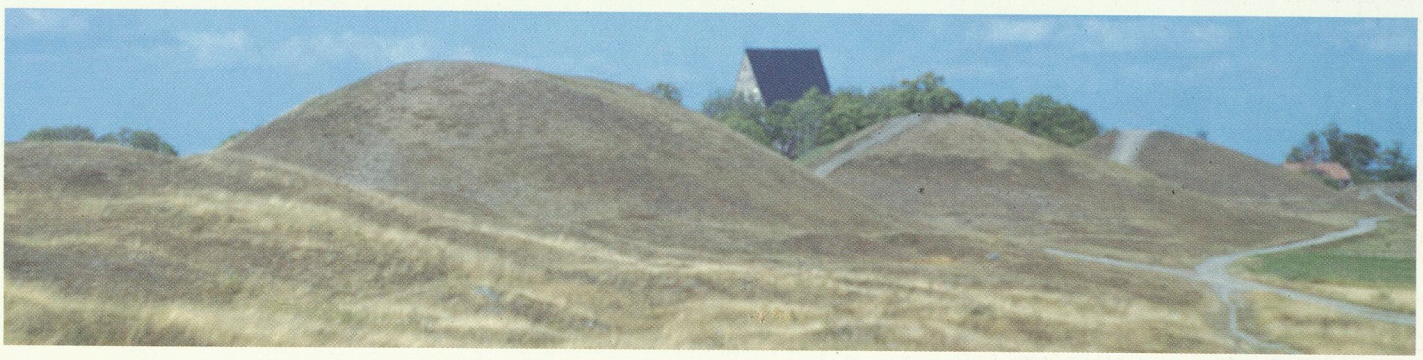
Sveriges historia börjar väl egentligen någon gång en dag för 10 000 år sedan, då den förste jägaren kom vandrande och såg det som skulle bli Sverige ligga där i fuktdimmorna.

Men Den Svenska Historien, den stora utställningen, den börjar kl 12.00 den 21 mars 1993 i Stockholm och där kan du själv vandra genom vår historia. För att du inte ska bli alldeles utmattad börjar vi lite senare än vid tiden för den förste jägaren.

Utställningen börjar vid Gamla Uppsala, tiden är ungefär år 400 efter Kristus och du kommer in i ett Sverige som då bestod av hövdingadömen. Så vandrar du igenom århundradena och epokerna genom hela den svenska historien. Du upplever och känner. Du ser hur Sverige växer fram och du slutar här och nu, med en möjlighet att titta in i framtiden. Hur ska det bli? Bakom dig har du historien om hur Sverige kom till.

G-2010-09-0817

På vägen ser du vikingarna bränna och förstöra, men också bygga och skapa. Du ser Ansgar predika i Birka och du ser kloster och kyrkor, det medeltida Sverige växer fram. Hövdingadömena blir landskap som blir kungadömet Sverige. Korståg till Finland gör Sverige och Finland till ett enda rike som genom kyrkan knyts ihop med Europa.

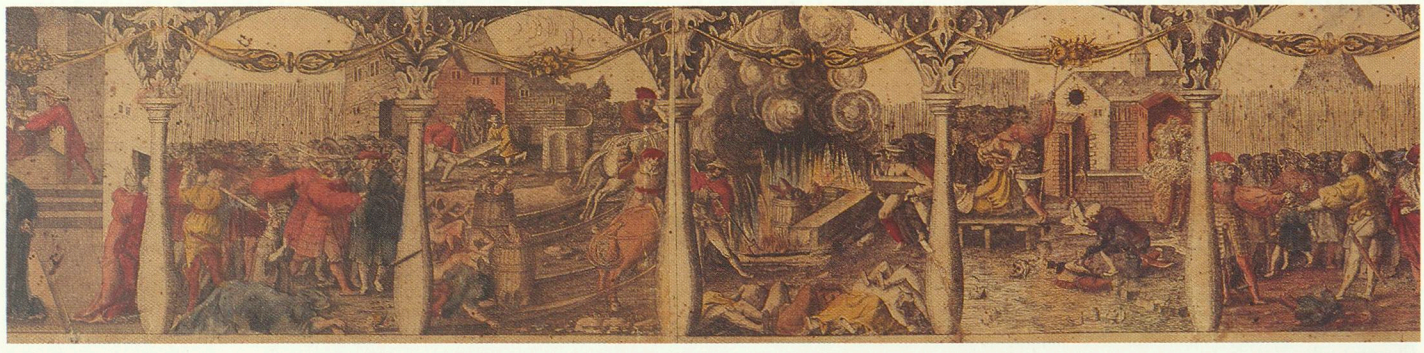
Du kan följa vår första världskändis, Birgitta, som blir vårt enda av påvarna erkända helgon. Du ser digerdöden dra över landet och in i de medeltida städerna, där det talades lika mycket tyska som svenska i gränderna.

Långt före EG var Nordens länder enade i en union. Hur hade det gått om den aldrig hade blivit upplöst?

Du kan här gå rakt in på Stortorget i Gamla Stan och uppleva Stockholms blodbad. Kung Kristian trodde att han för all framtid hade krossat svenskarnas uppror mot unionen.

Men du ser Gustav Vasa komma, riksbyggaren – eller en ny tyrann som många tyckte. Efter fyra hundra år bryter vi med katolska kyrkan och protestantismen införs. De första böckerna på svenska och finska trycks. Den nya tiden är här.

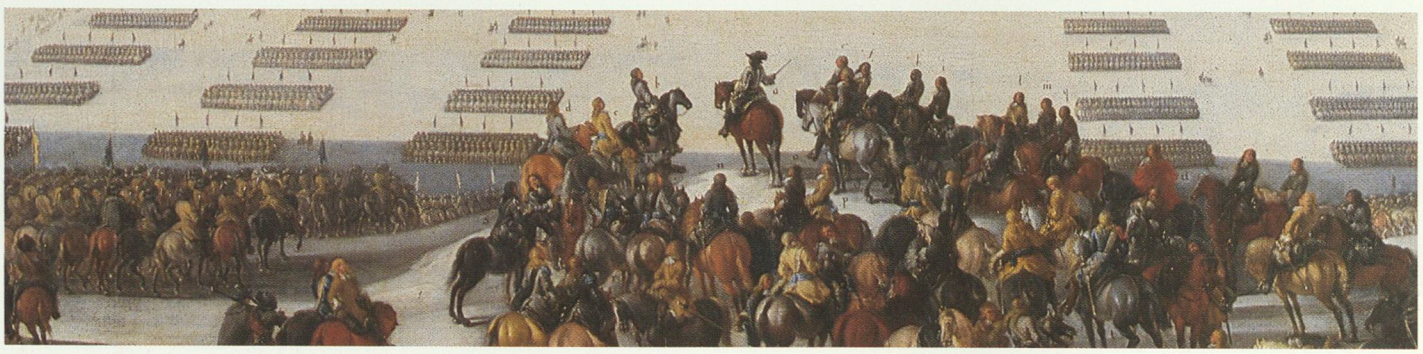
Vasasönerna, den svenska renässansen, lysande slott och blodiga brodersuppgörelser. Sveriges gränser förskjuts söder om Finska Viken, Estland blir svenskt.

30-åriga kriget och Sveriges stormaktstid, då Gustav II Adolf driver en aggressiv politik på kontinenten och det svenska väldet brer ut sig till priset av fruktansvärd förödelse i erövrade områden. Hemma i Sverige läggs under tiden grunden för den moderna byråkratin och statsförvaltningen. Du får se Falu koppargruva, då den var störst i världen, och möta vallonerna som gjorde Sverige till världens största kanontillverkare.

Du får pröva isen över Stora Bält, då Karl X Gustavs armé gick över där ingen vågade och svenskarna därför kunde vinna kriget och få hela södra Sverige. Det var så vi fick våra nuvarande gränser. Vad hade hänt om isen brustit?

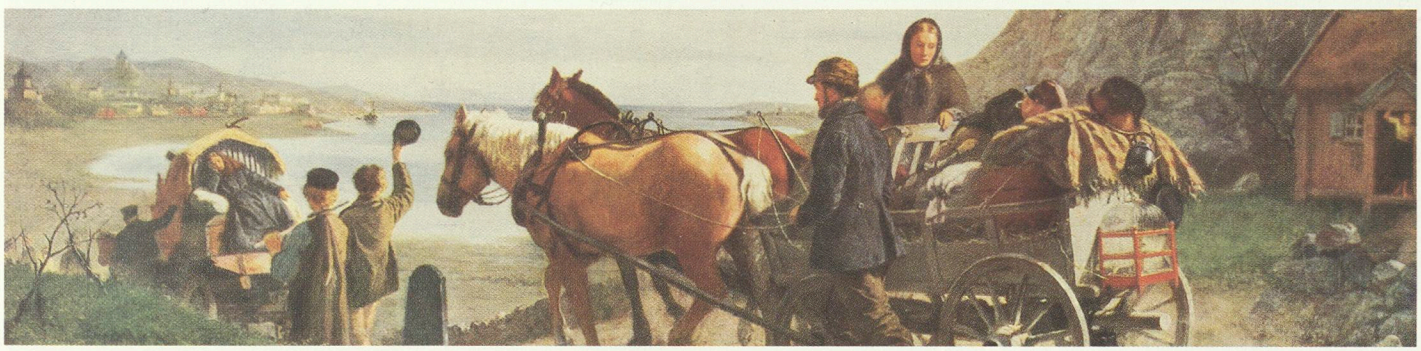
Du får vara med ödesstunden, då skottet faller i Halden och Karl XII stupar och med honom Sverige som stormakt. Ryssarna härjar våra kuster och i Sibirien sitter tusentals svenska krigsfångar. Du får läsa deras brev och se hur familjerna klarade sig här hemma.

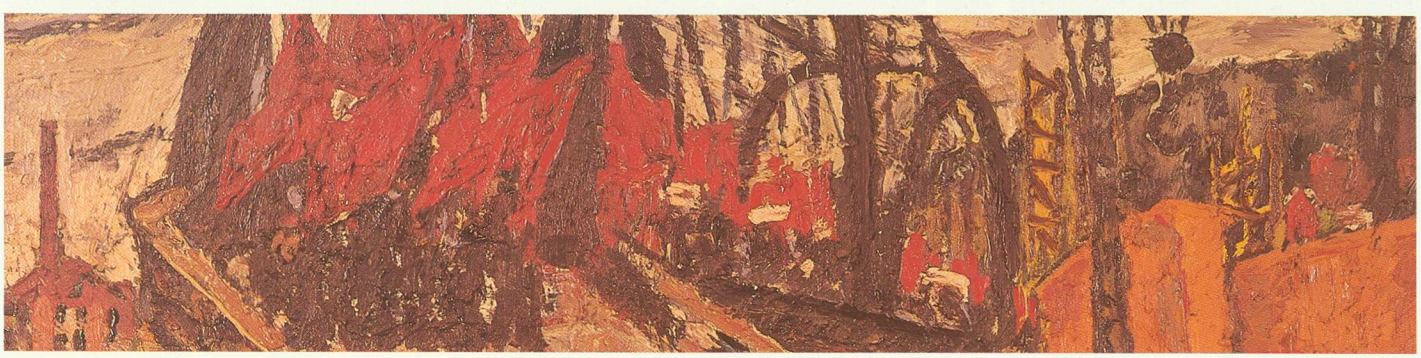
1700-talet var upplysningens och förnuftets tidevarv, en kulturens och vetenskapernas blomstringstid. Här sjunger Bellman och här går Linné och hans lärjungar i naturen. Se hur Gustav III genomför sin egen revolution för att sedan själv bli skjuten på Operan.

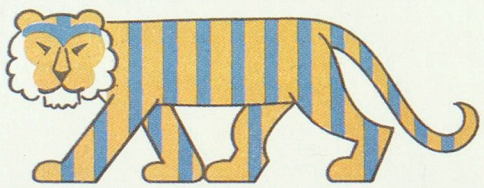
Denna glansfulla period slutar i katastrofen: Finland rycks bort från riket. Därmed halveras Sverige. I det nya Sverige kommer en ny tid, med nya kommunikationer. Kanaler grävs och rallarna lägger ut de första spåren, järnvägen gör Sverige till ett avlångt land. Med järnvägen ställs alla klockor på samma tid i landet, svensk normaltid. Före 1870-talet hade varje ort sin egen tid. Landskapet förändras och svenskarna lever snart ett helt nytt liv med folkskola, skogsindustri och fabriker där svenska uppfinningar blir världsprodukter.

Men också Fattigsverige med emigrationen till Amerika och de första folkrörelserna. Demokratins genombrott, arbetarrörelsens frammarsch, parlamentarism och allmän rösträtt. Och drömmen om Folkhemmet.

Kriget kom. Vår beredskap var kanske inte så god och inte teg varje svensk heller. Men neutralitetspolitiken gjorde att då freden var här fick Sverige en rivstart med industrier och en befolkning som var intakt. Vi levde snart i en värld där välståndsökningen aldrig skulle upphöra och snart alla medborgare skulle få sin Volvo 444. Arbetskraft importerades utifrån till våra varv som var bland de största i världen och till andra ständigt växande industrier.

EN SVENSK TIGER

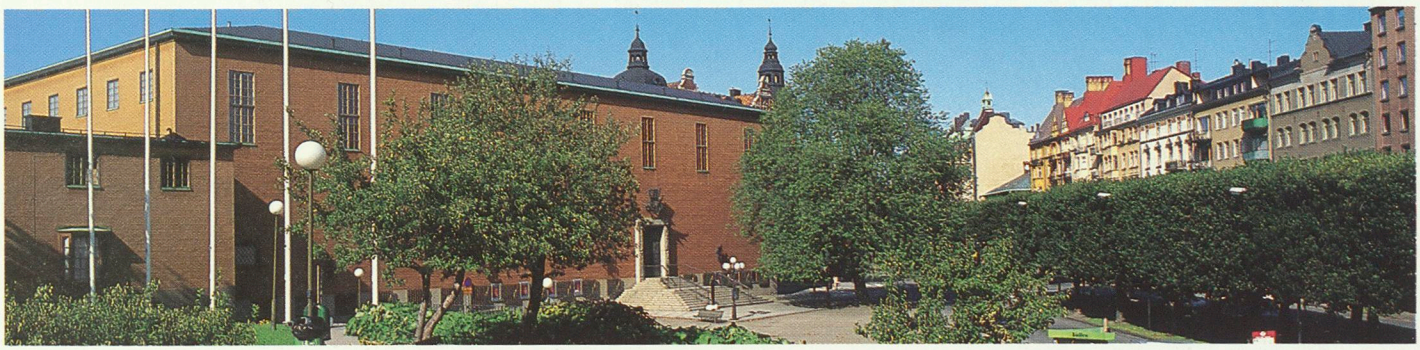
Så är du framme i vår tid, tillnyktringens och uppvaknandets tid, då vi blivit medvetna om miljön och de globala problemen.

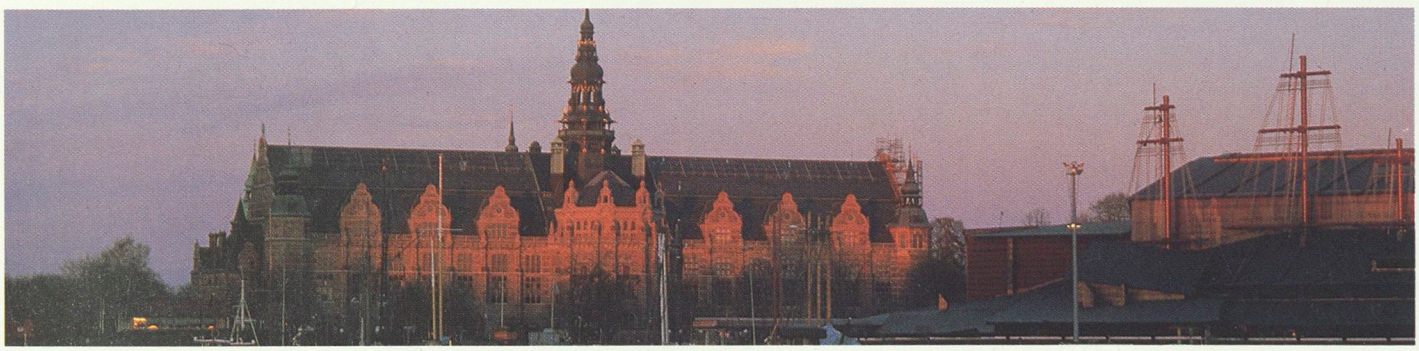
Nu har du hela historien om Sverige bakom dig, nu står du vid tröskeln till morgondagen och tittar in i framtiden. Det sista rummet på utställningen visar vilka alternativen är. Vilken väg ska vi gå?

Den Svenska Historien är museernas största publikprojekt hittills. Det innehåller inte bara den största och mest sevärda museiutställningen någonsin. Det är också första gången som de svenska museerna samarbetar och samtidigt visar utställningar på samma tema över hela landet. Det blir också första gången som museerna gemensamt gör något som kan bli en årets händelse i Sverige.

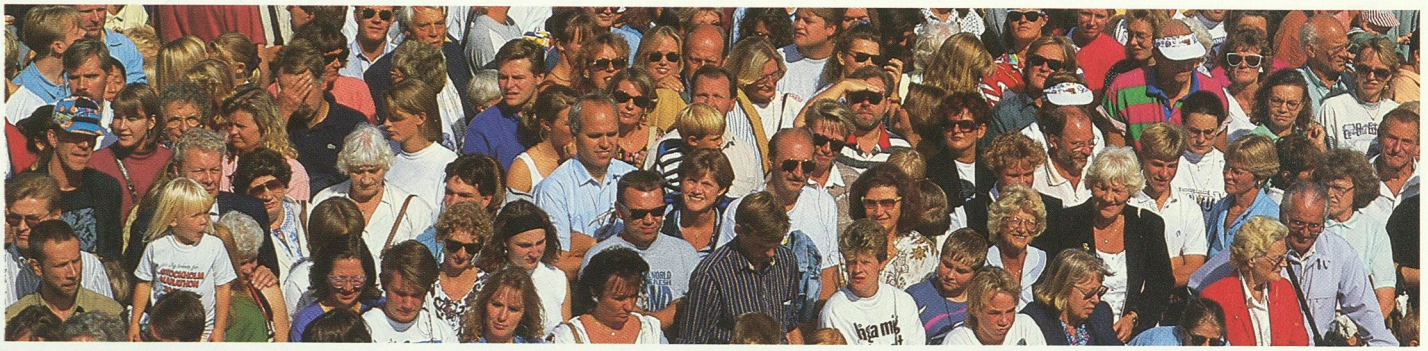

Kärnan är den stora utställningen i Stockholm. Den fyller hela huvudvåningen på Historiska (tiden fram till år 1520) respektive Nordiska museet (år 1520 fram till idag). Mot det nationella perspektivet kontrasterar den lokala historien i länsmuseernas och andra museers utställningar. Sammanlagt är det ett trettiotal museer som kommer att ordna egna utställningar.

En annan avsikt med utställningarna är att visa växelspelet mellan den stora historien och den lilla, att visa hur det som hänt de enskilda människorna och på de enskilda orterna hänger samman med rikshistoriens stora omvälvande beslut och händelser.

Kom med och upplev historien – och låt 1993 bli det år då vi återupptäcker oss själva!

Sten Rentzhog, *projektledare*
Tel: 063-12 71 25

Christer Öhman, *docent i historia*

Statens Historiska museum
Tel: 08-783 94 00
Kontaktpersoner:
Ulf Erik Hagberg, *museichef*
Lars Andersson, *utställningsansvarig*

Nordiska museet
Tel: 08-666 46 00
Kontaktpersoner:
Agne Furingsten, *museichef*
Berit Rönnstedt, *utställningsansvarig*

Caroline Virgin-Björkman,
informationsansvarig
Adress:
Den Svenska Historien
Box 27820
115 93 Stockholm
Tel: 08-666 46 04,
Fax: 08-666 46 01

Arrangerande museer:
Statens Historiska museum, Stockholm
Nordiska museet, Stockholm

Medarrangerande museer:
Stockholms läns museum, Stockholm
Upplandsmuseet, Uppsala
Södermanlands museum, Nyköping
Östergötlands länsmuseum, Linköping
Jönköpings läns museum, Jönköping
Smålands museum, Växjö
Kalmar läns museum, Kalmar
Länsmuseet Gotlands fornsal, Visby
Blekinge läns museum, Karlskrona
Kristianstads läns museum, Kristianstad
Kulturen, Lund
Hallands länsmuseer, Varberg och Halmstad
Bohusläns museum, Uddevalla
Älvsborgs Länsmuseum, Vänersborg
Skaraborgs länsmuseum, Skara
Värmlands Museum, Karlstad
Örebro läns museum, Örebro
Västmanlands läns museum, Västerås
Dalarnas museum, Falun
Länsmuseet i Gävleborgs län, Gävle
Jämtlands läns museum, Östersund
Västerbottens museum, Umeå
Norrbottens museum, Luleå

Samverkande museer:
Sundsvalls museum, Sundsvall
Arbetets museum, Norrköping
Göteborgs historiska museum, Göteborg
Malmö museer, Malmö

DEN
SVENSKA©
HISTORIEN

TEXT: HERMAN LINDQVIST OCH STEN RENTZHOG

BILDKÄLLOR: AMELIN/BUS, DET KONGELIGE BIBLIOTEK KÖPENHAMN, GÖTEBORGS MUSEUM, KUNGLIGA BIBLIOTEKET, NATIONALMUSEUM, NORDISKA MUSEET, PRESSENS BILD, RIKSANTIKVARIEÄMBETET, STATENS HISTORISKA MUSEUM, TIOFOTO OCH UTMELANDSMONUMENTET I MORA.

Den Svenska Historien
tackar speciellt huvudsponsorn
TIPSTJÄNST.

Nordiska museet
Statens Historiska museum
och Länsmuseerna
i samarbete med
Tipstjänst.